

וַיִּשְׁחַקְפוּ עַל-פְּנֵי סֹדֶם וְאַבְרָהָם הֵלָךְ עִמָּם לִשְׁלֹחֲתָם:
וַיְהִי הָאָמֵר הַמִּכְסָּה אֲנִי מְאַבְרָהָם אִישׁ אֲנִי
עֹשֶׂהָ: 11 וְאַבְרָהָם הָיָה לְגִוִי לְגֹדֶל וְעֲצוּמָה
וְלִבְרֻכָיו כָּל גִּוִי הָאָרֶץ: 12 כִּי יִדְעָתוּ לְמַעַן
אֲשֶׁר יִהְיֶה אֶת-בְּנֵי וְאֶת-בָּתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָכֶיךָ:
וַיְהִי הָעֵשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן תִּבְרָא יְהוָה
עַל-אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-דִּבֶּר עֲלָיו: 13 וַיֹּאמֶר יְהוָה
זַעֲקֵת סֹדֶם וְעַמָּה פִּירְכָּהּ וְחָפְאֲתָם כִּי כִבְדָה

וְהָיָה (שם) הוֹלֵךְ עִמָּם מֵעַתָּה פו': (יז) וְהָיָה אֲבָרָהָם הָיָה יוֹמָה שֶׁם כָּל גִּוִי הָאָרֶץ יִימָתוּ בֶן-
(שם) כִּי יִדְעָתוּ יוֹמָה שֶׁם יִימָתוּ עִם מְחַמֵּת מ: מ: מִמּוֹת מ: מְחַמֵּת עַד עַתָּה (כ) וַיֹּאמֶר ה'

יומא סס טפסדיו קט: רש"י

בארבע למוות א' ללמא אלא דהא: (טו) וישקופו. כל המקפה צנמקלא לרעה מון מהשקפה
ממעון קרן (דברים כ"י) שגדול מן ממונת עינים שהופך מרת הרוגו לרמזים: דשפאום. ללוס
כסבור אורקים סס: (יז) הוכחה אני. בממית: אשר אני עושה. כקודם לא יפה לי לשנות
דבר זה שלא מדעמו אני נמתי לו אם הפלך הווסת וממשה כרפין הללו עלו כן שגאמר גדול הכנעני
מקדו כלמכ עמומה ועמורה וגו' (לעיל י'). קלאמ אמו אברהם אב המון גוים ושאמדי את העניס
ולא הודיע לאב שהוא אוהבי: (יח) ואברהם היו יחידה. מ"א ובר דיקן לנרסה הוליל והוכיחו
ברכו. ופשוטו ודי ממנו אי מעלים והדי הוא טביע לפי להיות לגוי גדול ולהמקדו בו כל גוי
הארץ: (יט) כִּי יִדְעָתוּ. לשון חפזה כמו מודע לאשה (רות ב'). הלא צונו מודעמו (סס ג').

העמק דבר

הבין שמקומה לא מכתיב שיקר דבר ה' ויש ענין לא ערע בעולם שמו שמה, ועי' להלן י"ט
דברים נגו, אלא שהקפ"ה השיי לה כי נמקת, א' (יז) וד'. הוא וצית דיעו. מקבו שבאוי שלא
לשמונה זמנה שאמרת ואדני זקן. והנה האריך הסמוט לפסוק ע"פ שלשה טעמים צדכב טעם הא'
להודיעו כל זה ויצוהו להלן כ"א ב' עיקר המלכות (יח) ואברהם היו יחידה וגויי צדוה ויצוהו.
שמה משונה עם אברהם מנס שרה, ומה פעל למוט אומה שיהיה גוי גדול ועצום: וברכיס
ועשה דבר הפסוק, שבטעל זה הגיע לה טסק בו כל גויי הארץ. כל האומות כשהיו מלכים
אזימלך והיה לה למוות רוח מלה, וכל זה ענין לעת אופה ענין בהכתיב, לא יחידה מוכרסם לשאל
שבעה לרמז בענין כל מעשה אבות צימו לנצח: צלות ושאף מימי כישוף, אלא יצוהו לנצח בשראל
והד להס כמו כישוף, מלך ארם עם אלישע וברכ"ה אמר לרמיה צדוה לגוים נמסין ורמיי'
אין ור"י יחידה נכרסם אוהבי' צו לעת מה פעל ורמיי' יחידה יחידה נכרסם אוהבי' צו לעת מה פעל
אל, ועמסו זה המסוי שנס אברהם שורש אומה

וְאִם-תִּבְרָאוּ עַל אִפֵּי סֹדֶם וְאַבְרָהָם אֲוִיל עַמּוֹזָן לְאַחֲיוֹתָהוּ: 14 וַיֹּאמֶר הַמִּכְסָּה
אֲנִי מְאַבְרָהָם רֵאשִׁי עֲבָדִי: 15 וְאַבְרָהָם מָהִי יְהוִי לָעַם סָגִי וְתִמְקֹר וְתִקְרָבוּן כִּדְבַר
כָּל עַמְמֵי אֲרָצָא: 16 אָרִי גְלִי קְדָמִי כִּדְבַר הַיְהוָה וְיָת אֲנִישׁ בֵּיתֶיךָ בְּתַרְוֵהוּ
וְיִצְרָח אֲוִרָחֵן דְתִקְלָן קְדָם יְיָ לְמַעַבְדֵי צְדָקָתָא וְיִינָא כִּדְבַר הַיְהוָה יי על אברהם ות'
דמליל עלוהי: 17 וַיֹּאמֶר יי קְבִילֵת סֹדֶם וְעַמּוֹרָה אֲרִי כְנִיָּאת וְחֹבְתָהוּן אֲרִי תְקִיפֵת
רש"י

ואדען כסס (שמות ל"ג). ואמנס עיקר לשון כולם אינו אלא לשון ידענה שהתמצב את האדם מקרבו
אליו וירעה ומכירו. ולמה ידעמיו למען אשר יזה לפי שהוא מנהג את בניו עלי לשומר דרכי.
ואם תפכשו כמרגומי ידעו אינו צו שיעוה את בניו וגו' אין למען נופל על בלשון: יצוה. לשון
הוזה כמו כשה יעשה איוב (לויט א'). (פ"פ ה' ימנו): דמיען הביא. כן הוא מנהג לבניו שמרו
דרכו כי כדי שיעוה ה' על אברהם וגו' על ציט אברהם לא נאמר אלא על אברהם למדנו כל המעמדי
כן דיקן כאלו אינו מנס: (כ) ויאמר ה'. אל אברהם שעשה כאשר אמר שלא יכסה ממנו: כי
רבה. כל רעה שנמקלא הטעם למוטו צדיים לפי שהן ממוזגין גדולה או גדלה והולכה. אצל

העמק דבר

14 ויאמר ה' ויבן מה שניגע לגוי הארץ. בממנו. טעם על קדום ומה שהגיע לה היה כמה דרכי מוסב
לרעה דרך ה' בעושי רעשים כמו שיעוהו בשמון ובריש פ' י"ט, ועוד כמה למוטים הניע מזה
היה כחיו להכחש הדעמיו כשפעיל אצל כשאר גויה. עוד טעם כשאר יצוה לפענע. (ס) דמיען הביא
והשנה צנמקת הסומה. והדי הוא כמו שדע (א) ויהי. עוד טעם שליש שאריו לגלות לו כדי
צנמנו. אלא שם זה שהשקורב לרעה הוא ע"פ שיהיה אב אברהם את אשר דבר רש"י.
קיעמא דשמיו לרעה כל חכמה ומוסר, כדי אשר ואלו יועיל צנמקתו עוברה. וכן היו נעישו שרבל
קנעמיה על אברון אוהי' ונמשי"כ כספר דברים ל"ג י"א בהרס"ד צפירות הספוק יחלן יכאוני
ואשמנו, וכן עשה א"ל והתפולל עוברה אע"ג שדע שאנשי סדום רעים ותטאום, אלא משום
שהוא אב המון גוים, ודכן האב לבקש כממס. אפי' על צנו שהוא יודע שמעשיו רעים מלה:
(כ) ויאמר ה'. אל אברהם: זעקת סדום. היינו ועקב עשוקים מורוים רעים כמס"כ הרמב"ן
הוא מהמדרש, והוא טעם שראוי למרס עונסם כמש"כ בסופ' ב"ק ל"ג בשם המלכות שמעמיהן
לועט יומר ממי שאינו זעקן: ודמאותה כי כבדה הוא. וגם בלי זעקה הלא כד מלה

הרחב דבר

14 ויאמר ה' ויבן מה שניגע לגוי הארץ. בממנו. טעם על קדום ומה שהגיע לה היה כמה דרכי מוסב
לרעה דרך ה' בעושי רעשים כמו שיעוהו בשמון ובריש פ' י"ט, ועוד כמה למוטים הניע מזה
היה כחיו להכחש הדעמיו כשפעיל אצל כשאר גויה. עוד טעם כשאר יצוה לפענע. (ס) דמיען הביא
והשנה צנמקת הסומה. והדי הוא כמו שדע (א) ויהי. עוד טעם שליש שאריו לגלות לו כדי
צנמנו. אלא שם זה שהשקורב לרעה הוא ע"פ שיהיה אב אברהם את אשר דבר רש"י.
קיעמא דשמיו לרעה כל חכמה ומוסר, כדי אשר ואלו יועיל צנמקתו עוברה. וכן היו נעישו שרבל
קנעמיה על אברון אוהי' ונמשי"כ כספר דברים ל"ג י"א בהרס"ד צפירות הספוק יחלן יכאוני
ואשמנו, וכן עשה א"ל והתפולל עוברה אע"ג שדע שאנשי סדום רעים ותטאום, אלא משום
שהוא אב המון גוים, ודכן האב לבקש כממס. אפי' על צנו שהוא יודע שמעשיו רעים מלה:
(כ) ויאמר ה'. אל אברהם: זעקת סדום. היינו ועקב עשוקים מורוים רעים כמס"כ הרמב"ן
הוא מהמדרש, והוא טעם שראוי למרס עונסם כמש"כ בסופ' ב"ק ל"ג בשם המלכות שמעמיהן
לועט יומר ממי שאינו זעקן: ודמאותה כי כבדה הוא. וגם בלי זעקה הלא כד מלה